

Stelian Munteanu - 100 de ani de la naștere

Ioan Clinciu^{a,b,*}

^aDepartamentul de Exploatare forestiere, amenajarea pădurilor și măsurători terestre, Facultatea de Silvicultură și exploatare Forestiere, Universitatea Transilvania din Brașov, Șirul Beethoven, nr. 1, Brașov 500123, România. ^bAcademia de Științe Agricole și Silvicultură, B-dul Mărăști nr. 61, București 011464, România.

REPERE

- Titular al disciplinei Corectarea torenților la Facultatea de Silvicultură și exploatare forestiere - Universitatea din Brașov, din anul 1948 până în anul 1981;
- Membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură din anul 1974;
- Vicepreședinte (1967-1970), președinte (1970-1982) și președinte de onoare (1982-1990) al Grupului de lucru pentru amenajarea bazinelor hidrografice montane din cadrul Comisiei Europene a Pădurilor.

INFORMAȚII ARTICOL

Istoricul articolului:

Manuscris primit la: 13 septembrie 2018

Primit în forma revizuită: 07 noiembrie 2018

Acceptat: 8 noiembrie 2018

Număr de pagini: 4 pagini.

Tipul articolului:

Comunicare

Editor: Stelian Alexandru Borz

Cuvinte cheie:

Sesiune omagială

Centenarul nașterii

Personalitate marcantă

Creator de școală

Recunoaștere internațională

Keywords:

Honorary Session

Birth Centenary

Remarkable Personality

School Establisher

International Recognition

REZUMAT GRAFIC

REZUMAT

În data de 6 septembrie 2018 s-a desfășurat în Aula Academiei Române sesiunea omagială „Contribuții ale profesorului Stelian Munteanu, membru al Academiei Române, la progresul amenajării bazinelor hidrografice torențiale”, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea acestuia. Prin alocuțiunile omagiale și comunicările științifice din programul sesiunii, s-au proiectat în contemporaneitate elementele definitorii ale tabloului de viață și de carieră ale silvicultorului Stelian Munteanu, insistându-se asupra dimensiunilor personalității sale și asupra contribuțiilor aduse la progresul amenajării bazinelor hidrografice torențiale. În condițiile specifice perioadei de dinaintea anului 1989, Stelian Munteanu a reușit să se afirme puternic dincolo de granițele țării și să dobândească o largă recunoaștere europeană și internațională, ca specialist de prim rang în domeniul amenajării bazinelor hidrografice torențiale, ca profesor universitar de cea mai înaltă ținută, creator de școală în domeniu, ca om de știință total dedicat specialității sale, deschizător de noi drumuri în cercetarea științifică fundamentală și aplicativă. Rămâne în memoria posterității prin contribuțiile cuprinse în cele peste 200 de lucrări elaborate și prin opera pe care a înfăptuit-o pe teren, în raza miilor de bazine hidrografice torențiale dotate cu lucrări hidrotehnice de corectare a torenților și lucrări de ameliorare silvică a terenurilor degradate.

* Autor corespondent. Tel.: +40-721-586-163.

Adresa de e-mail: ioan_clinciu@yahoo.com

IN MEMORIAM

În data de 6 septembrie 2018, în Aula Academiei Române, s-a desfășurat sesiunea omagială dedicată profesorului Stelian Munteanu, membru al Academiei Române, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la nașterea acestuia. Sesiunea a fost organizată de Academia Română (Secția de științe agricole și silvice), Academia de Științe Agricole și Silvicultură „Gh. Ionescu-Șișești” - ASAS (Secția de silvicultură), Universitatea Transilvania din Brașov (Facultatea de silvicultură și exploatarea forestieră) și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Silvicultură (INCDS) „Marin Drăcea”. Au participat academicieni, membri ai ASAS, cadre didactice din învățământul superior (Brașov, București, Cluj-Napoca), specialiști din INCDS și din alte unități de profil din domeniul silviculturii, agriculturii și gospodăririi apelor, foști colaboratori și foști studenți ai profesorului Stelian Munteanu. În cuvântul rostit la deschiderea sesiunii, academicianul Cristian Hera, președintele Secției de științe agricole și silvice a Academiei Române, a omagiat personalitatea profesorului Stelian Munteanu, membru al Academiei Române (ales la data de 1 martie 1974), subliniind contribuția adusă de acesta la progresul amenajării bazinelor hidrografice torențiale, la fundamentarea și dezvoltarea unei silviculturi pe baze hidrologice și, implicit, ecologice. În atenția auditoriului au fost aduse și unele îngrijorări privitoare la starea actuală a pădurilor României. În alocuțiunea omagială susținută de academicianul Victor Giurgiu s-a evidențiat adevărul potrivit căruia *„fondatorul școlii românești de amenajare a bazinelor hidrografice torențiale a rămas în memoria posterității prin opera sa durabilă, prin personalitatea sa puternică și inegalabilă, prin modul său de a gândi și crea valori trainice (...). Reușita de excepție a acestuia se poate explica (și) prin faptul că orice concepție, metodă, procedeu sau inovație nu a rămas doar în pagini de reviste, cursuri, tratate și monografii, ci prin propriile sale stăruințe, i s-a dat viață, a fost transpusă în practică, antrenând și stimulând în acest scop instituții de specialitate, specialiști din domeniu, colaboratori și chiar studenți”*. Programul sesiunii a continuat cu prezentarea următoarelor comunicări științifice: *„Profesorul Stelian Munteanu, personalitate marcantă a învățământului superior silvic, creator al școlii românești de amenajare a bazinelor hidrografice torențiale”* (Prof. Aurel Rusu, Prof. Ioan Clinciu, Conf. Mihai Daniel Niță), *„Integrarea învățământului superior silvic cu practica amenajării bazinelor hidrografice torențiale, preocupare de seamă a profesorului Stelian Munteanu”* (Dr. Șerban Davidescu, Dr. Viorel Popovici, Ing. Vasile Oprea), *„Rolul pădurii în amenajarea bazinelor hidrografice torențiale în concepția profesorului Stelian Munteanu”* (Prof. Ion I. Florescu, Dr. Șerban Davidescu, Dr. Nicu Constantin Tudose), *„Contribuții pe plan internațional ale profesorului Stelian Munteanu în domeniul amenajării bazinelor hidrografice torențiale”* (Prof. Ioan Clinciu, Conf. Mihai Daniel Niță, Dr. Nicu Constantin Tudose). În încheierea manifestării a fost lansat volumul omagial: *Stelian Munteanu (1918-1990) - Viața și opera, la împlinirea a 100 de ani de la naștere* (Ed. Ioan Clinciu). Referatul de prezentare l-a avut ca autor pe profesorul Ion I. Florescu.

Fiind vorba de o omagiere centenară și având în vedere că profesorul omagiat, Stelian Munteanu, a fost un devotat autor și membru în Colegiul de redacție al Revistei Pădurilor, contribuind la creșterea prestigiului pe plan intern și internațional al acestei seculare publicații forestiere, vom reaminti cititorului câteva fragmente de viață și de carieră profesională, precum și contribuțiile de seamă aduse la progresul amenajării bazinelor hidrografice torențiale. Născut la 6 august 1918, în comuna Sânpetru din județul Brașov, Stelian Munteanu a urmat școala primară în

Clinciu I.: Stelian Munteanu - 100 de ani de la naștere

localitatea natală, după care fost admis la renumitul liceu „Andrei Șaguna” din Brașov, pe care l-a absolvit în anul 1937. În perioada 1938-1942 a efectuat studiile universitare la Politehnica din București, Secția silvică (devenită ulterior Facultatea de Silvicultură). Tot aici, între anii 1943 și 1945, și apoi în perioada 1947-1948, a urmat cursurile Facultății de Construcții - Secția hidrotehnică. Timp de peste 8 ani a profesat în producție, în cadrul Ministerului Agriculturii și Domeniilor și apoi în Ministerul Silviculturii, ca inginer responsabil cu problemele de corectarea torenților și ameliorarea terenurilor degradate, fiind, pe rând, șeful serviciului de Geniu forestier și șeful primului Șantier de corectarea torenților din România, de la Valea lui Bogdan (Sinaia, județul Prahova). De la reforma învățământului din 1948 și până în toamna anului 1981, a profesat neîntrerupt în învățământul silvic superior de la Brașov, fiind titularul următoarelor discipline: Drumuri și căi ferate forestiere (1948-1949), Corectarea torenților și respectiv Construcții civile și forestiere (1949-1952), Corectarea torenților (1952-1981). În intervalul 1950-1957 a fost șeful Catedrei de Corectarea torenților, iar în anul universitar 1953-1954 a îndeplinit funcția de decan al Facultății de Ameliorații Silvice din Institutul Forestier. Conducător științific de doctorat în specialitatea Corectarea torenților și ameliorarea terenurilor degradate a fost numit în anul 1965. Și-a susținut teza de doctorat în anul 1970. Pentru meritele sale științifice, în anul 1974, a fost ales membru corespondent al Academiei Române și membru titular al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură. Ascensiunea pe plan internațional a fost marcată de cooptarea sa în Comitetul Executiv al Comisiei Europene a Pădurilor (din cadrul FAO) și de alegerea, în anul 1970, ca președinte al „Grupului de lucru pentru amenajarea bazinelor hidrografice montane”, funcție în care a fost reales, succesiv, de trei ori (în 1972, 1974 și în 1978). În anul 1982, a fost numit președinte de onoare al acestei organizații. S-a stins din viață la data de 7 aprilie 1990. Urmărind cronologic și analizând tematic opera silvicultorului Stelian Munteanu, pot fi remarcate trei categorii principale de contribuții și anume: reșezarea pe noi baze științifice, a amenajării bazinelor hidrografice torențiale; cristalizarea și dezvoltarea concepțiilor și metodelor de dimensionare a barajelor mici, de greutate, folosite în amenajarea rețelei hidrografice torențiale; fundamentarea, promovarea și afirmarea concepțiilor moderne în domeniul amenajării bazinelor hidrografice torențiale. Pentru toate aceste trei direcții, îl putem caracteriza pe cel omagiat într-o dublă ipostază: pe de o parte, putem spune că a fost omul potrivit la timpul potrivit, deoarece a găsit soluții originale la problemele concrete de atunci ale domeniului; pe de altă parte, putem spune că a fost și un om înaintea timpului, întrucât previziunile sale științifice s-au bucurat de validare odată cu scurgerea anilor. Pădurea, silvicultura și amenajarea bazinelor hidrografice torențiale constituie un trinom cu multiple reflecții în concepția profesorului Stelian Munteanu. Într-adevăr, datorită prestigiului și prestanței de care s-a bucurat în cercul larg al silvicultorilor, Stelian Munteanu a influențat benefic nu numai politica dusă în activitatea de amenajare a torenților, ci și politica forestieră și politica privind refacerea și protecția mediului. Însăși activitatea de amenajare a torenților, căreia i s-a consacrat în totalitate, a fost concepută și dezvoltată ca o activitate inginerescă indisolubil legată de valențele hidrologice și anti-erozionale ale pădurii. S-a statornicit astfel *principiul primordialității lucrărilor biologice și biotehnice în raport cu cele hidrotehnice* și s-a anticipat, cu multe decenii în urmă, ideea, astăzi atât de modernă, a realizării unui echilibru între funcțiile atribuite pădurii, prin îmbinarea cât mai echilibrată a avantajelor economice cu cele ecologice și sociale. Cu ocazia simpozionului organizat de IUFRO la București în anul 1969, pe tema „Amenajarea pădurilor cu funcții hidrologice și sociale”, Stelian Munteanu a dezvoltat ideea „Responsabilității omului în fața peisajului geografic”, scoțând în evidență rolul arborelui ca factor primordial al echilibrului fizic al muntelui, subliniind importanța funcțiilor hidrologice ale pădurii și scriind apăsător despre consecințele despăduririlor, pe care le descria ca realități îngrijorătoare, alături de poluarea apelor, de poluarea atmosferei

Clinciu I.: Stelian Munteanu - 100 de ani de la naștere

și de efectele negative ale turismului. În același context, profesorul aducea argumente convingătoare atunci când își exprima propria opinie vis-a-vis de rolul pe care pădurea îl poate juca în conservarea funcțiilor hidrologice. El scria următoarele: „*pădurea întârzie scurgerea superficială și favorizează infiltrația, asigurând o bună protecție a solului, dar și debite constante de apă limpede. (...) după reîmpădurire, aceiași torenți, unde sursele de apă (izvoarele) dispăruseră, se transformă încetul cu încetul în mici cursuri permanente de apă, care cu timpul își recâștigă echilibrul hidrologic (...). Acesta este echilibrul din timpul scurgerii la care noi ne gândim când afirmăm că de modul de gospodărire a pădurii din punctul de vedere al conservării funcțiilor hidrologice depinde regimul cursurilor de apă*”.

Îndelungata și prodigioasă activitate didactică, anvergura operei și originalitatea actului de creație, contribuțiile remarcabile la crearea școlii moderne românești de amenajare a bazinelor hidrografice torențiale, participarea la fundamentarea unor măsuri de politică forestieră și, nu în ultimul rând, prezența și manifestarea activă în viața științifică a țării, l-au apropiat pe profesorul Stelian Munteanu nu numai de galoanele celei mai înalte consacrări naționale, ci și de o binemeritată prețuire și recunoaștere internațională. Pentru reușita acestui demers în profesiune, rolul cel mai important l-au jucat reuniunile de specialiști desfășurate sub egida diverselor organisme ale F.A.O., acolo unde profesorul Stelian Munteanu avea să devină, rând pe rând, membru în Comisia Europeană a Pădurilor (inclusiv în Comitetul ei executiv), vicepreședinte, președinte și apoi președinte de onoare al „Grupului de lucru pentru amenajarea bazinelor hidrografice montane”. Cu ocazia manifestărilor acestor organizații, profesorul Stelian Munteanu a întocmit (singur sau împreună cu cei mai apropiați colaboratori) și a prezentat peste 30 de rapoarte și/sau lucrări științifice, fiind cunoscut și recunoscut, timp de peste trei decenii (1958-1990), ca una dintre cele mai prestigioase personalități europene ale domeniului. Cât de apreciată și prețuită i-a fost prestația la nivel internațional o demonstrează faptul că, la încheierea mandatului de președinte al Grupului de lucru (în anul 1982), a fost investit, în continuare, cu calitatea de președinte de onoare a organizației pe care a condus-o timp de aproape 13 ani. Într-o scrisoare ce i-a fost transmisă cu acea ocazie de către M. A. Flores Rodas, pe atunci director general adjunct al F.A.O. și șef al Departamentului Pădurilor, se subliniau următoarele: „*Datorită marelui Dvs. interes, capacității și eforturilor Dvs., Grupul de lucru a făcut excelente progrese și a adus o contribuție importantă la activitățile noastre în domeniul bazinelor hidrografice montane; pentru aceasta Departamentul Pădurilor vă este recunoscător. În timpul sesiunii (n.n. sesiunea a 13-a, din Italia) membrii Grupului și-au amintit de Dumneavoastră ca de un excelent președinte, cu foarte largi cunoștințe și înalte calități umane, și ați fost numit în unanimitate Președinte de Onoare.*”

Onorante pentru persoana sa, dar și pentru școala românească - al cărui arhitect și lider incontestabil a fost timp de aproape 40 de ani - aceste recunoașteri și aprecieri îl așază pe profesorul Stelian Munteanu în galeria celor mai ilustre personalități ale învățământului superior silvic și științei silvice românești și europene din a doua jumătate a secolului XX, personalități care, prin vizionarismul lor, au descoperit și slujit adevărul științific, au creat pentru viitor. Iată de ce, la încheierea primei comunicări din cadrul programului, odată cu reafirmarea prinosului de recunoștință față de profesorul și silvicultorul omagiat cu prilejul centenarului, autorii s-au adresat respectuos Academiei Române cu propunerea ca STELIAN MUNTEANU să fie înscris în portofoliul personalităților academice care, în condițiile specifice perioadei de dinaintea anului 1989, au reușit să se afirme puternic dincolo de granițele țării și să dobândească o largă recunoaștere europeană și internațională în ramura de știință pe care au slujit-o.